

Report on Bachelor/Master Thesis

Institute of Economic Studies, Faculty of Social Sciences, Charles University in Prague

Student:	Bc. Vojtěch Bartoš
Advisor:	PhDr. Michal Bauer, Ph.D.
Title of the thesis:	Discrimination, Information and Cognitive Effects: <i>Evidence from a Field Experiment in the Czech Rental Housing Market</i>

OVERALL ASSESSMENT (provided in English, Czech, or Slovak):

Diplomová práce se snaží objasnit diskriminační chování pronajímatelů nájemních bytů na českém realitním trhu na základě dat z dvojité slepého field experimentu využívajícího prostředků elektronické komunikace. Experiment zkoumá ochotu pronajímatelů k pozvání zájemců z řad minoritních skupin k prohlídce nabízeného bytu. Rovněž analyzuje faktory ovlivňující toto rozhodování. Jedná se o efekty dané uvažovanou náležitostí k minoritní skupině, různého stupně vzdělání či vlastnostmi kognitivního vnímání. Ke sběru dat využívá unikátního interaktivního prostředí webové stránky inspirovaného systémem MouseLab. Práce má jasnou logickou strukturu, využívá vhodně aplikované ekonometrické modely i komplexní metody sběru dat. Práce obecně splňuje nároky kladené na diplomovou práci. Bohužel v určitých ohledech trpí jistými nedostatky, které zbytečně snižují kvalitu práce.

Literatura:

Práce využívá současné relevantní zahraniční zdroje. Ovšem odkazy na českou literaturu jsou sporadické. Je zmíněna pouze existence sociologických studií, ale jejich výsledky nejsou dostatečně podrobně vztaheny k obsahu práce (strana 17). Autor zmiňuje obdobnou studii Alexandra Popova z roku 2004, ovšem nezmiňuje žádný odkaz ani bližší vztah pozorovaných výsledků ke své práci (strana 8). Je možné nalézt veřejně přístupné výsledky uveřejněné občanským sdružením Zaedno¹, které ovšem nejsou v práci zmíněny. Diplomová práce by měla podrobněji rozvádět vztah k pracím zabývajícím se českým prostředím ve zkoumaných otázkách. Nabízí se více studií, které se zabývají sociálními nebo ekonomickými problémy menšin v regionu střední Evropy. Autor mohl zmínit a blíže analyzovat např. práce Dunbar E. & Simonova L. (2003)², Fawn, R. (2001)³ nebo Kolarcik et al. (2009)⁴

Metody:

Části věnované kvantitativní analýze jsou na výborné úrovni, ovšem některé části kvalitativní analýzy vykazují nedostatky. Zmíněný teoretický základ (strana 5) předpokládá, že rozdílnou úroveň užítka pro pronajímatele určuje pouze diskriminace založená na předsudcích, ovšem tento koncept nepočítá s dalšími náklady. V případě jazykové bariéry je možné předpokládat, že pronajímatel bude muset vynaložit dodatečné výdaje spojené s pronájmem pro cizince (např. náklady za překladatele). Tyto argumenty byly explicitně sděleny několika pronajímateli (strana 40), v případě jejich chybějících odpovědí je ovšem možné, že to byl jeden z faktorů proč se pronajímatel neozval.

Mezi klíčové elementy práce, které jsou základem pro získání dat, patří systém tvorby virtuálních žadatelů o ubytování - tedy výběr jejich jmen, způsob použité komunikace i její obsah. V této části práce vidím její největší slabiny. Jediným kritériem pro výběr reprezentativního jména jsou doporučení třetích stran, ovšem jejich vyjádření ani bližší informace nejsou uvedeny a není možné posoudit adekvátnost jejich postupu při výběru jmen (strana 17). Například v případě tvorby virtuální osoby romského původu lze spatřovat nepřesnosti. Křestní jméno Gejza (Géza) je tureckého původu, jeho častými nositeli jsou obyvatelé Maďarska a Slovenska. Příjmení Horváth je maďarským označením pro Chorvaty. Při bližší analýze jména Gejza Horváth lze proto dojít k závěru, že účastník experimentu může původ této virtuální osoby identifikovat

¹ http://www.zaedno.org/pages/nase_projekty.html - Pracovní diskriminace v ČR vůči cizincům - červenec-září 2003

² Dunbar, E. & Simonova, L. (2003), Individual difference and social status predictors of antisemitism and racism US and Czech findings with the prejudice/tolerance and right wing authoritarianism scales, *International Journal of Intercultural Relations*, Vol. 27, pp. 507-523

³ Fawn, R. (2001), Czech Attitudes towards the Roma: 'Expecting More of Havel's Country?', *Europe-Asia Studies*, Vol. 53, No. 8, pp. 1193-1219

⁴ Kolarcik, P., Geckova, A. M., Orosova, O., Dijk, J. P., Reijneveld, S. A. (2009), To what extent does socioeconomic status explain differences in health between Roma and non-Roma adolescents in Slovakia? *Social Science & Medicine*, Volume 68, Issue 7, April 2009, Pages 1279-1284

jako slovenský nebo maďarský, což je v rozporu s uvažovaným romským původem. Autor v kapitole 3.2 okrajově zmiňuje provedenou anketu, která upozornila na tuto možnou mylnou identifikaci, ale další konsekvence včetně konkrétních výsledků ankety neuvádí. Alternativou by mohlo být použití skutečných databází jmen českých občanů, cizinců a příslušníků etnických menšin, čímž by se zabránilo rozporování možného zkresleného výběru typických jmen pozorovaných skupin. Bylo by možné využít práce s databázemi a programování automatizovaných procedur zasílání e-mailů.

Chybějící diakritiku v elektronické komunikaci (viz příloha A) lze charakterizovat jako dodatečnou informaci, která má ovšem pro pronajímatele zápornou hodnotu. V případě možnosti předpokladu jazykové bariéry má tato informace ještě větší dopad, což je možné dokumentovat při změně vnímání virtuálních žadatelů po návštěvě webových stránek projektu, kde je již diakritika využita. Doporučuji autorovi tento možný vliv zakomponovat do analýzy.

Přidaná hodnota:

V práci není jasná přidaná hodnota práce. Přidaná hodnota práce by měla být autorem více zdůrazněna a to hlavně v kontextu již provedených obdobných prací. Navíc jsou některé závěry práce v rozporu s komentáři autora nebo nejsou založeny na objektivní analýze. Autor zmiňuje možnost vnímání odlišné etnické příslušnosti (kapitola 5), než bylo uvažováno v experimentu, ale svůj závěr předjímá na základě předpokládané nikoli dokázané diskriminace (strana 69), protože vztah vůči virtuálním žadatelům se slovenským nebo maďarským původem nebyl analyzován. Analyzovat žadatele se slovenským původem autor sám odmítá (strana 17). Výběr typického romského jména lze považovat za rozporuplný, nesouhlasím proto se zjištěnou diskriminací romské menšiny. Naproti tomu studie jasně potvrzuje existující xenofobii, tedy obavy vůči neznámým elementům. Vzhledem k tomu, že sám autor zmiňuje možné konsekvence výběru a omezení analyzované části trhu (strany 21-22), je s podivem, že konečný výsledek vztahuje k celému českému trhu (viz abstrakt a kapitola 5). Autor sám předpokládá, že v případě analýzy celého českého trhu by diskriminace nebyla tak významná (strana 21). Na základě uvedených informací by měly být závěry přeformulovány nebo upraveny.

Forma:

Práce je napsána velmi úhledně a forma odpovídá kvalitním vědeckým pracím. Přesto se v ní ovšem najdou chyby, které vybízí k opravě. Je to například nadbytečná mezera v abstraktu (klíčová) nebo jiné menší chyby (Člověk v Tísni, Česko-Vietnamská společnost). Dalším prohřeškem je nejednotné využití diakritiky v textu. Diakritika je například použita na úvodní straně, v české verzi abstraktu, ve webové i obrazové části experimentu, v jiných částech ovšem bez důvodu chybí (především odkazy na literaturu - originály obsahují diakritiku). Je vhodné, aby byla diakritika používána v celém rozsahu práce.

I přes výše zmíněnou kritiku jde o kvalitní práci, kterou by bylo možné po revizích a úpravě závěrů publikovat v některém ze zahraničních vědeckých žurnálů. Proto práci **doporučuji přijmout k obhajobě** s hodnocením „výborně“. Během obhajoby by měl autor podrobně rozvést přidanou hodnotu své práce v kontextu některých zmíněných prací s obdobnou tematikou, především v ČR nebo střední Evropě.

SUMMARY OF POINTS AWARDED:

CATEGORY	POINTS
Literature (max. 20 points)	17
Methods (max. 30 points)	25
Contribution (max. 30 points)	25
Manuscript Form (max. 20 points)	18
TOTAL POINTS (max. 100 points)	85
GRADE (1 – 2 – 3 – 4)	1

REFEREE'S NAME: Michael Princ

DATE: 18. 6. 2010

REFEREE'S SIGNATURE